

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

איסור השחתת בגדי הכהונה וכלי המקדש

(ע"ב א') אמר רב יהודה: המקרע בגדי כהונה לוקה, שנאמר "לא יקרע"¹.

אמר רבי אלעזר: המזיח חושן מעל האפוד, והמסיר בדי ארון (מתוך הטבעות) לוקה. שנאמר "ולא יזח"² ו"לא יסרו"³.

רבי יוסי ברבי חנינא רמי: כתיב "בטבעת הארון יהיו הבדים לא יסרו ממנו" (אלמא אין זזין מהן), וכתיב⁴ "והבאת את הבדים בטבעת" (אלמא הולכים ובאים בתוכן). הא כיצד? מתפרקין ואין נשמטין.⁵

שיטות הראשונים

המקרע בגדי כהונה: כתב הרמב"ם, "והקורע פי המעיל - לוקה, שנאמר: "לא יקרע" (שמות כח, לב; לט, כג). והוא הדין לכל בגדי כהנה, שהקורע אותם דרך השחתה לוקה."⁶ וכן פסקו סמ"ג והמאירי.⁷

המזיח חושן מעל האפוד: כתב הרמב"ם, "וכל המזיח חשן מעל האפוד ומפרק חבורם דרך קלקול - לוקה."⁸

המסיר בדי הארון: כתב הרמב"ם "כשנושאין אותו על הכתף, נושאין פנים כנגד פנים, ואחוריהם לחוץ ופניהם לפנים. ונזהרים שלא ישמטו הבדים מן הטבעות, שהמסיר אחד מן הבדים מן הטבעות - לוקה, שנאמר: "בטבעת הארון יהיו הבדים, לא יסרו ממנו."⁹

מתפרקין ואינן נשמטין: כתב הריטב"א, פירש רש"י, שהיו עבין לצד ראשיהם ומכניסין אותן בדוחק. ואם הסירן בדוחק, לוקה. ובחנם דחק לפרש כן. אלא הכי קאמר: מתפרקין, יכול אדם להזיזן בתוך הארון הנה והנה, ובלבד שלא ישמיטם לגמרי לחוץ.

1. שמות, פר' תצוה, כח, לב: שפה יהיה לפיו סביב מעשה ארג כפי תחרא יהיה לו לא יקרע.
2. שמות, פר' תצוה, כח, כח: וירכסו את החשן מטבעתו אל טבעת האפוד על חשב האפוד ולא יזח החשן מעל האפוד.
3. שמות פר' תרומה, כה, טו: בטבעת הארון יהיו הבדים לא יסרו ממנו.
4. שמות פר' תרומה, כה, יד-טו. וכן גירסת רש"י וריטב"א, ועוד. וראה דק"ס.
5. בראשיהם היו עבים, והכניס ראשן אחד בדוחק בטבעת, ובאמצען היו דקין. הלכך, לא היו נדחקין בטבעות אלא מתפרקין והולכין לכאן ולכאן. אבל אינן נשמטין לצאת מהן, לפי שהן עבים בראשיהן. רש"י.
6. וכתב ה'משנה למלך', בעל 'קרבן חגיגה' (סי' סח) סבירא ליה דדוקא בשאר בגדי כהונה אינו לוקה כי אם דרך השחתה; אבל במעיל, לוקה אפילו שלא בדרך השחתה. ומטי בה ממה שכתב הרמב"ם (הל' מעשה הקרבנות ח, כ), יעויין שם. ולדידי ליתנהו להני מילי.
7. ולא הוסיף שהוא הדין לשאר בגדי כהונה. מקורות: רמב"ם (הל' כלי המקדש ט, ג). סמ"ג (לאוין סי' רצח). מאירי (ע"ב א, ד"ה כל הקורע).
8. מקורות: רמב"ם (הל' כלי המקדש ט, ז).
9. מקורות: רמב"ם (הל' כלי המקדש ביג).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

אופן עשיית בגדי כהונה

אמר רבי חמא בר חנינא: מאי דכתיב "אֶת בְּגָדֵי הַשָּׂרָד לְשָׂרְת בְּקֶדְשִׁי"¹⁰?

(ע"ב ב') אלמלא בגדי כהונה לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט.¹¹

רבי שמואל בר נחמני אמר: דבי רבי שמעון **תנא**: בגדים שגורדין אותן כברייתן מכליהן,¹² ומשרדין מהן כלום.

מאי היא? ריש לקיש אמר: אלו מעשה מחט.¹³

מיתבי: בגדי כהונה אין עושין אותן מעשה מחט, אלא מעשה אורג, שנאמר "מַעֲשֵׂה אֲרָג!"

אמר אביי: לא נצרכה אלא לבית יד שלהם. **כדתניא**: בית יד של בגדי כהונה, נארגת בפני עצמה, ונדבקת (נתפרת אח"כ) עם הבגד, ומגעת עד פיסת היד (כף היד).

"מַעֲשֵׂה רֶקֶם",¹⁴ "מַעֲשֵׂה חֹטֵב".¹⁵

אמר רבי אלעזר: שרוקמין במקום שחושבין (בתחילה מתקן הצורה על הבגד על ידי צבע, ואחר כך רוקמה במחט).

תנא משמיה דרבי נחמיה: רוקם (היינו) מעשה מחט,¹⁶ לפיכך פרצוף אחד. חושב (היינו) מעשה אורג. לפיכך שני פרצופות.

שיטות הראשונים

בגדי כהונה אין עושין אותן מעשה מחט: כתב המאירי, בגדי כהונה לא היו נעשין ע"י חייט שיחתוך במספרים ויתפור במחט, אלא לא היתה בהם תפירת מחט כלל. וכל הבגד כתיקונו ובשלמותו, היה על ידי אריגה.¹⁷ וכן כתב הרמב"ם "ובגדי כהונה כלן - אין עושין אותן מעשה מחט אלא מעשה אורג, שנאמר: "מַעֲשֵׂה אֲרָג" (שמות כח, לב; לט, כב; לט, כז)."¹⁸

¹⁰ שמות, פר' ויקהל, לה, יט.

¹¹ שרד לשון שריד. שעל ידיהן מקריבין הקרבנות המכפרין על ישראל. רש"י.

¹² כשהיו חותכין אותן בגרדין שלהן מתוך כלי אריגתן, היו עושים כברייתן חלולין כדרך לבישתן, ולא כשאר יריעה שצריך שוב לחתכה למדת הלבוש ולתפור במחט. רש"י.

¹³ מקצתו היה נארג בפני עצמו, ומחברו במחט. רש"י.

¹⁴ נאמר לגבי מסך פתח האוהל, מסך שער החצר, ואבנט כהן גדול.

¹⁵ נאמר לגבי יריעות משכן, פרוכת, אפוד וחושן.

¹⁶ לכאורה זה דלא כברייתא לעיל, האומרת, בגדי כהונה אין עושין אותן מעשה מחט. וכן כתב המאירי (ע"ב ב', ד"ה כבר ביארנו): אבל מה שאמרו שהרוקם הוא מעשה מחט, אין הלכה כן, אלא הכל היה באריג. וראה להלן.

¹⁷ אלא שבתי הידים של כתונת היו נארגות בפני עצמן, ומחוברות בגוף הכתונת על ידי תפירה במחט המגעת עד פס ידו. מאירי.

¹⁸ מקורות: רמב"ם (הל' כלי המקדש ח, יט). מאירי (ע"ב ב', ד"ה בגדי).

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
 עד השולחן ערוך

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
 בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
 ויבדלחט"א הרב אשר וייס
 והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
 הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

עשיית הכותונת של הכהן: כתב הרמב"ם, "וכיצד מעשה הבגדים? הכתנת, בין שלכהן הדיוט בין שלכהן גדול, משבצת היתה, שהיא בתים בתים באריגתה כמו בית הכוסות, כמו שעושין האורגין בבגדים הקשים. ובית יד שלה נארג בפני עצמו, ומחברין אותו עם גוף הכתנת בתפירה. ארך הכתנת עד למעלה מן העקב, וארך בית יד שלה עד פס ידו, ורחבו כרחב היד.¹⁹

מעשה מחט, פרצוף אחד, מעשה אורג, שני פרצופין: רש"י פירש, שרוקם, כצורתו מכאן, כן צורתו מכאן. ואורג, שיש ציור נפרד על כל צד, כגון מצד זה ארי, ומצד שני נשר. **והרמב"ם** כתב "כל מקום שנאמר בתורה "מעשה רוקם", הוא שתהינה הצורות הנעשות באריג נראין מצד אחד בפני האריג בלבד. ו"מעשה חשב" הוא שתהיה הצורה נראית משני צדדין, פנים ואחור." וכן פירשו ריטב"א ומאירי.²⁰

האם אבנט כהן הדיוט עשוי מעשה רוקם: דעת הרמב"ם, שאף שלהלכה אבנטו של כהן הדיוט היה עשוי כלאים, כאבנטו של כהן גדול בשאר ימות השנה, אבל לא היה עשוי מעשה רוקם כמותו. ודעת הרמב"ן, שגם של כהן הדיוט היה עשוי מעשה רוקם.²¹

¹⁹ מקורות: רמב"ם (הל' כלי המקדש ח, טז-יז).

²⁰ מקורות: רמב"ם (הל' כלי המקדש ח, טו). ריטב"א (ע"ב ב', ד"ה לפיכך). מאירי (ע"ב ב', ד"ה כבר ביארנו).

²¹ מקורות: רמב"ם (הל' כלי המקדש ח, ב). רמב"ן (שמות, פר' תצוה לט, כט).